

Patientkontakter guldgruva för produktutveckling

Text: Elisabeth Tysk

Möten med patienter föder ofta idéer som kan förbättra vården och göra den säkrare. Innovation Akademiska bildades 2008 för att bättre fånga in innovativa idéer från personalen på Akademiska sjukhuset. Idag hjälper man även företag som vill in på sjukhuset för att testa ny medicinteknik.

– Sedan starten har över 1 000 kreativa uppslag strömmat in till oss, allt ifrån bårbord som används inom luftburen intensivvård till knivhållare som minskar risken för stick- och skärskadorna vid operationer. Bara i fjol bearbetade vi 44 idéer, varav hälften är på väg att utvecklas till produkter med ekonomiskt stöd från Almi och Innovationsbron, säger Annilla Edeholm, en av två innovationskoordinatorer på Innovation Akademiska som ingår i sjukhusets utvecklingsavdelning.

Fram till 2013 satsas totalt 15 miljoner kronor på innovationsutveckling vid Akademiska sjukhuset. Medlen kommer från externa finansiärer med Vinnova som enskilt största anslagsgivare med 7,5 miljoner kronor.

En titt i backspegeln visar att alla personalgrupper finns representerade bland idébärarna: sjuksköterskor, undersköterskor, biomedicinska analytiker, sjukgymnaster, logopedier, läkare och psykologer.

– Personalen är en verklig guldgruva för utveckling och förbättringar, de ser ju behoven i sin vardag och kan hitta lösningar

som både gör arbetsmiljön och vården säkrare. Vår utmaning är att övertyga fler att deras idéer faktiskt går att utveckla och sälja. En kultur som uppmuntrar och stödjer detta kan också ge ökad arbetsglädje och engagemang, fortsätter Annilla Edeholm, som ofta rör sig ute på enheter och informerar på planerings- och utbildningsdagar och själv arrangerar minimässor.

Inga standardlösningar

Innovation Akademiska har inga egna experter på finansiering, patentfrågor, mönsterskydd etc. I stället samarbetar man med olika aktörer inom life science i Uppsala, exempelvis Almi Företagspartner, Innovationsbron, Regionförbundet, Uppsala Bio och Uppsala Innovation Center med flera aktörer.

Alla som har en idé får fylla i en idébeskrivning för att se om den går att förädla/omsätta/kommersialisera. Ibland handlar förslagen mer om verksamhetsförbättringar som kan tas med i internt utvecklingsarbete (via Leanprocessen), men om idén håller för produktutveckling samlas ett idéråd med representanter från sjukhuset, Uppsala Bio, Innovationsbron och Almi. Nästa steg i processen är att förmedla kontakter med relevanta experter och företag.

Äger sina innovationer

Tidigare har arbetsgivaren ägt kommersialiseringsrättigheterna, det har med andra ord legat på landstinget att förädla idéer

Personligt:
Annilla Edeholm

Familj: gift, två vuxna söner

Utbildning: intensivvårdssjuksköterska och diplomerad innovationsrådgivare inom medicinteknisk produktutveckling

Yrke: innovationskoordinator

Intressen: golf, fysikträning, resor, böcker, kultur

Oanad talang: bangar inte för en höghöjdsbana och har gjort en hole-in-one.

Foto: Hannes Ljunghall

från anställda. Men enligt nya regler antagna av landstingsstyrelsen mars 2010 ska ett avtal upprättas med arbetsgivaren där det finns tre nivåer:

1) Den anställde får ett så kallat fribrev som innebär att landstinget avsäger sig rättigheterna. Den anställde kan utveckla och sälja idén fritt.

2) Om idén har utvecklats på arbetstid får landstinget nyttjanderätt. Det innebär att man kan använda den men att den anställde fritt kan sälja den till andra landsting.

3) Vid större projekt, exempelvis utveckling av system, delar den anställde och landstinget på vinsten.

Innovationsinsatserna på sjukhuset går även i andra riktningen. Sedan hösten 2010 görs en särskild satsning på att utveckla Akademiska som testbädd för företag inom life science som utvecklar

nya medicintekniska eller diagnostiska produkter.

Kraven på medicinteknisk utrustning som används inom sjukvården har skärpts under senare år. Numera måste alla medicintekniska produkter vara kliniskt utvärderade och ha visat sig säkra för patienter och personal för att få CE-märkas och användas inom sjukvården. Annilla Edeholms kollega Annika Remaeus förmedlar kontakt mellan företag och sjukhuset och leder utvecklingen av en testbädd för medicinteknik. Det handlar om att skapa en kontaktpunkt för produktutvecklande företag och därmed förbättra möjligheterna för säkra och behovsanpassade produkter för sjukvården.

– Jag ser fram emot fler innovationer i sjukvården. Det kommer att gynna både patienter och personal, säger Annilla Edeholm.

Exempel på innovationer från Akademiska sjukhuset

KAM Care förbättrar vården av prematura barn

2003 lanserades Kängurumetoden för vård av prematura barn vid Akademiska sjukhuset. Samtidigt tog barnundersköterskorna Maria Jansdotter och Karin Holmgren fram en bärsele och en ullcape att använda när barnen flyttas mellan kuvös och förälders famn. Produkterna marknadsförs nu av företaget KAM Care, i såväl Sverige som utomlands, bland annat i Danmark, Norge, Spanien, Kanada och Japan.

Wettexduk inspirerade till bettskydd

Vid hjärtflimmer är det vanligt med elkonvertering, behandling med en mild elchock/strömstöt för att återställa hjärtrytmen. Det händer att patienterna biter sig i kinden eller tungan under narkos. Elisabet Piehl, narkossjuksköterska på thoraxoperation, har konstruerat ett bettskydd i wettexmaterial som med framgång testats på ett tjugotal patienter.

Fördelen är att materialet först är styvt men mjuknar och sväller i kontakt med fukten i munhålan och då blir en bra stötdämpare.

Via Innovation Akademiska fick hon kontakt med Almi, som hjälpt henne ekonomiskt med bland annat nyhetsgranskning och framtagning av prototyp. Ett patent är nu registrerat och Elisabet letar efter ett företag att sälja innovationen till.

Innovativ hållare ska minska skärskador

Stickskador är mycket vanliga inom vården och en potentiell risk för blodsmitta, främst hepatit b men även hepatit c och

Fånga, Förmedla, Förädla är tre nyckelbegrepp inom Innovation Akademiska, Annilla Edeholm arbetar som innovationskoordinator med uppgift att hjälpa personal att utveckla sina idéer till produkter.

hiv. Operationspersonal är särskilt utsatt. Man räcker ofta varandra vassa instrument i ett högt tempo. Operationssjuksköterskan Nina Damber på centraloperation har uppfunnit en knivhållare som minskar risken för stickskador. Via Innovation Akademiska fick hon kontakt med Uppsala Innovationscenter (UIC) och Almi och blev bland annat antagen till UIC:s utbildningsprogram för entreprenörer. Hon har också fått hjälp med framtagning av prototyp och innovationsstöd.